

Theodor Storm

BULEMANNS HAUS

1

In einer deutschen Hafenstadt, in einer dunklen Gasse namens Düsternstraße, steht ein altes verfallenes Haus. Es ist ein schmales Haus, drei Stockwerke hoch, mit Fenstern an allen Seiten, so dass in hellen Nächten der Mond durch das Haus hindurchscheint.

Seit vielen Jahren ist niemand mehr in dieses Haus hineingegangen. Der schwere Messingklopper an der Haustür ist schon ganz schwarz angelaufen, und zwischen den Ritzen der Treppensteine wächst das Gras. Wenn ein Fremder fragt: »Was ist denn das für ein Haus?«, so erhält er gewiss zur Antwort: »Das ist Bulemanns Haus«; wenn er aber weiter fragt: »Wer wohnt denn darin?«, so antwortet man ihm ebenso gewiss: »Niemand.«

Es heißt, dass das Haus voller Mäuse sei. Jedenfalls wollen mehrere Leute dort nachts ein Gequieke wie von tausend Mäusen hinter den dunklen Fenstern gehört haben. Allerdings sind diese Leute allesamt Herren, die gerne in Wirtshäusern zu verkehren und abends in angeheitertem Zustand nach Hause zu gehen pflegen. Einer, der im Übermut den Türklopper anschlug, um den Widerhall durch die öden Räume schallen zu hören, behauptet sogar, er habe drinnen auf den Treppen ganz deutlich das Springen großer Tiere gehört. Es habe sich fast angehört wie die Sprünge großer Raubtiere, wie man sie im Zirkus zu sehen bekommt.

Das gegenüberstehende Haus ist um ein Stockwerk niedriger, so dass nachts das Mondlicht ungehindert in die oberen Fenster des alten Hauses fallen kann. Aus einer solchen Nacht hat auch der Nachtwächter etwas zu erzählen. Er behauptet, dass er hinter den runden Fenstern ein kleines altes Menschengesicht mit einer bunten Zipfelmütze gesehen habe. Die Nachbarn dagegen meinen, der Wächter sei wieder einmal betrunken gewesen; sie hätten drüben an den Fenstern niemals etwas gesehen, das einem Menschen geähnelt hätte.

Über die Geschichte des Hauses ist am besten ein alter Herr informiert, ein ehemaliger Organist namens Leberecht, der heute in einem entfernten Stadtviertel lebt. Als er einmal nach diesem Haus gefragt wurde, berichtete er:

-
- ❖ *Düsternstraße* — Stylisticky nadnesené adjektivum *düster* znamená ‚značně tmavý‘. Máme zde co do činění s tzv. ‚mluvícím jménem‘, které popisuje vlastnost předmětu, který označuje. Taková jména se vyskytují v této povídce vícekrát. Tak můžeme jméno varhaníka *Leberecht* vysvětlovat jako ‚žij správně‘ (*recht* se v archaizujícím stylu používá ve smyslu ‚řadit‘ (správný)); poukazuje tak na to, že tento pán vede svůj život správným, řádným způsobem. A jméno protagonisty *Bulemann* mohlo by se uvést do vztahu ke staršímu německému slovesu *buhlen*, což znamená ‚milovat‘. Tím by se dalo to jméno interpretovat ironicky, neboť pan Bulemann je přesný opak milujícího člověka.
 - ❖ *Was ist denn das für ein Haus? / Wer wohnt denn darin?* — Další příklady otázek s částicí *denn* (srovnej str. 30). S touto částicí zní otázka obecně vzato ‚více zúčastněně‘ a přátelštěji. S odpovídající intonací může ale taková otázka vyjadřovat i překvapení nebo podiv.
 - ❖ *...die gerne in Wirtshäusern zu verkehren und abends in angeheitertem Zustand nach Hause zu gehen pflegen* – ‚etwas zu tun pflegen‘ znamená ‚něco pravidelně dělat‘. V češtině odpovídají této konstrukci násobná slovesa.

Theodor Storm

BULEMANNŮV DŮM

1

V jednom německém přístavním městě, v tmavé uličce jménem Düsternstraße [Chmurná], stojí starý zchátralý dům. Je to úzký třípatrový dům s okny na všech stranách, takže měsíc za jasných nocí prosvěcuje celý dům.

Již mnoho let nikdo do tohoto domu nevešel. Těžké mosazné klepadlo u domovních dveří již zčernalo a mezi puklinami kamenného schodiště roste tráva. Jestliže se cizinec zeptá: »Copak je to za dům?« dostane jistě odpověď: »To je Bulemannův dům.« Ale když se dále otáže: »Kdopak v něm bydlí?« řeknou mu stejně jistě: »Nikdo.«

Říká se, že je to dům plný myší. V každém případě mnoho lidí tvrdí, že prý tam za noci za temnými okny slyšeli pištění jakoby tisíců myší. Ovšem tito lidé jsou vesměs pánové, kteří rádi pobývají v hospodách a domů chodívají v rozjařeném stavu. Jeden, který z bujnosti zabušil klepadlem na dveře, aby slyšel ozvěnu v pustých prostorách, tvrdí dokonce, že prý slyšel uvnitř zcela zřetelně skákat po schodech velká zvířata. Znělo to prý skoro jako skoky velkých šelem, jaké můžeme vidávat v cirkuse.

Dům naproti je o poschodí nižší, takže za noci může měsíční světlo padat bez překážky do horních okem starého domu. Z jedné takové noci měl historku i ponocný. Tvrdí, že za kulatými tabulkami oken viděl malý, starý lidský obličej v pestré čepičce se štrápcem. Sousedé se naproti tomu domnívají, že ponocný byl zase jednou opilý; nikdy prý naproti v oknech neviděli nic, co by se bylo podobalo člověku.

O historii domu je nelépe informován jeden starý pán, někdejší varhaník jménem Leberecht, který dnes žije ve vzdálené městské čtvrti. Když se ho jednou kdosi zeptal na tento dům, vyprávěl:

-
- ❖ *Einer behauptet sogar, er habe drinnen auf den Treppen ganz deutlich das Springen großer Tiere gehört. Es habe sich fast angehört wie die Sprünge großer Raubtiere, wie man sie im Zirkus zu sehen bekommt.* — Další příklady použití konjunktivů k označení nepřímé řeči, příp. subjektivního postoje (srovnej str. 18). Zde se používá i v následující větě konjunktivu. Tím se signalizuje, že i tato věta je takřka citátem.
 - ❖ *Die Nachbarn dagegen meinen, der Wächter sei wieder einmal betrunken gewesen; sie hätten drüben an den Fenstern niemals etwas gesehen, das einem Menschen geähnelt hätte.* — Také zde se se používá v druhé důsledkové větě (po středníku) konjunktiv, aby se označila nepřímá řeč. V první větě je konjunktiv I (*sei*), v druhé konjunktiv II (*hätten*). Tvar konjunktivu II byla zde zvolena proto, protože zde tvar konjunktivu I od *haben* (*sie haben*) je stejný s indikativním tvarem; konjunktiv II je zde tedy zástupným tvarem pro odlišení.
- V závěrečné vztahné větě v uvedeném příkladu je rovněž konjunktiv II: ...*das einem Menschen geähnelt hätte*. Tento konjunktiv signalizuje, že stav věci je nereálný, tedy neexistuje.

»Ja natürlich, ich weiß noch sehr gut, wie das war, als ich ein Kind war. Damals wohnte in dem Haus ein hagerer Mann allein mit einer alten Frau, die ihm den Haushalt führte. Der Mann hieß Bulemann. Er stand ein paar Jahre lang in intensivem Kontakt zu meinem Vater, der ein Trödler war, und mein Vater schickte mich häufiger zu ihm. Ich weiß noch, dass ich nicht gern zu dem Haus ging. Selbst am Tag war es mir unheimlich, dort die schmalen dunklen Treppen zu Herrn Bulemanns Zimmer im dritten Stockwerk hinaufzusteigen. Die Leute nannten ihn den ‚Seelenverkäufer‘, und schon dieser Name machte mir Angst. Außerdem wurde viel Unheimliches über ihn erzählt. Er soll viele Jahre in Westindien verbracht und dort eine Schwarze geheiratet haben. Als er nach dem Tod seines Vaters in das alte Haus einzog, erwartete man, dass er mit dieser Frau und einigen dunkeln Kindern zurückkehren würde. Er kam jedoch allein. Und bald hieß es, er habe auf der Rückfahrt ein Sklavenschiff getroffen und an dessen Kapitän seine eigenen Kinder und seine Frau für Gold verkauft. Ich kann allerdings nicht sagen, ob an diesen Geschichten etwas Wahres dran ist. Aber so viel steht fest: Er war ein geiziger und menschen-scheuer Kauz, und seine Augen blickten auch, als hätten sie bösen Taten zugesehen. Kein Unglücklicher und Hilfsuchender durfte seine Schwelle betreten. Immer wenn ich damals dort war, war von innen die eiserne Kette vor die Tür gelegt. Und immer wenn ich den schweren Klopfer wiederholt angeschlagen hatte, hörte ich von der obersten Treppe herab die schrille Stimme des Hausherrn: ‚Frau Anken! Frau Anken! Es hat geklopft!‘ Dann hörte ich auf dem Korridor die schlurfenden Schritte der alten Frau. Bevor sie aber öffnete, fragte sie mit heiserer Stimme: ‚Wer ist da?‘ und erst, wenn ich geantwortet hatte: ‚Es ist der Leberecht!‘ wurde die Kette drinnen abgehakt. Wenn ich dann hastig die vielen Treppenstufen hinaufgestiegen war, pflegte Herr Bulemann auf dem kleinen dämmerigen Flur vor seinem Zimmer schon auf mich zu warten. In das Zimmer selbst hat er mich nie hineingelassen. Ich sehe ihn noch heute, wie er in seinem gelbblühten Schlafrock mit der spitzen Zipfelmütze vor mir stand und mit der einen Hand die Klinke seiner Zimmertür festhielt. Während ich ausrichtete, was mir mein Vater aufgetragen hatte, pflegte er mich mit seinen grellen runden Augen ungeduldig anzusehen, und dann antwortete er kurz, hart und unfreundlich. Am meisten erregten meine Aufmerksamkeit damals ein paar ungewöhnlich große Katzen, eine gelbe und eine schwarze, die sich manchmal hinter ihm aus seiner Stube drängten und ihre dicken Köpfe an seinen Knien rieben. —

-
- ❖ Außerdem wurde viel Unheimliches über ihn erzählt. — Typický kontext pro použití pasíva: Činitel (ten kdo vypráví) není zde nazván, protože jeho identifikace je nedůležitá. Alternativně by mohla být zvolena i konstrukce se zájmenem *man*: *Außerdem erzählte man viel Unheimliches über ihn*.
 - ❖ *Immer wenn ich damals dort war, war von innen die eiserne Kette vor die Tür gelegt*. — Příklad na použití stavového trpného rodu, který se skládá z pomocného slovesa *sein* a přičestí minulého. Tím se vyjadřuje, že již bylo dosaženo určitého stavu. (Někdo už pověsil řetěz před dveře; jednání je uzavřeno, stavu již bylo dosaženo.) Další příklady: *Als wir ins Zimmer kamen, war der Tisch bereits gedeckt*. (Když jsme přišli do pokoje, byl stůl již prostřený.) / *Die Tür ist geöffnet*. (Dveře jsou otevřené.) Srovnejte také tento příklad ze shora uvedeného textu: *Wenn ich geantwortet hatte: ‚Es ist der Leberecht!‘ wurde die Kette drinnen abgehakt*. — Zde je použito průběhového trpného rodu (s pomocným slovesem *werden* a přičestí minulého). Tím se signalizuje, že se tento děj právě koná. (Potomco Leberecht odpověděl, odstranil někdo (paní Anken) řetěz.)

»Ano, ovšem, vím ještě velmi dobře, jak to bylo, když jsem byl ještě chlapec. Tenkrát bydlel v tom domě hubený muž sám s nějakou starou paní, která mu vedla domácnost. Ten člověk se jmenoval Bulemann. Po několik let byl v čilém kontaktu s mým otcem, který byl vetešníkem, a otec mě k němu častěji posílával. Pamatuji si ještě, že jsem nechodil do toho domu rád. I ve dne mi bylo úzko, když jsem tam vystupoval po úzkém tmavém schodišti k pokoji pana Bulemanna ve třetím poschodí. Lidé ho nazývali ‚prodávacem duší‘ a již toto jméno mi nahánělo strach. Kromě toho se o něm povídalo mnoho prapodivného. Strávil prý mnoho let v Západní Indii, a tam se oženil s černoškou. Když se po smrti svého otce nastěhoval do starého domu, čekalo se, že se vrátí se svou ženou a tmavými dětmi. Přijel však sám. A brzy se povídalo, že se při zpáteční cestě prý setkal s otrokářskou lodí a jejímu kapitánu za zlato prodal do otroctví své děti i ženu. Nemohu však říct, zda je na tomto příběhu něco pravdivého. Ale tolik je jisté: byl to lakomec a lidé se stranící sýček a jeho oči se také dívaly tak, jako byly přihlížely mnoha zlým činům. Žádný nešťastný a pomoc hledající člověk nesměl překročit jeho práh. Vždy, kdykoliv jsem tam byl, visel zevnitř na dveřích železný řetěz. A vždy, když jsem klepadlem několikrát zabušil, zaslechl jsem z horního schodiště pronikavý hlas domácího pána: ‚Paní Anken! Paní Anken! Někdo klepe!‘ Pak jsem zaslechl na chodbě šoupací kroky staré paní. Dřív ale než otevřela, zeptala se chraptivým hlasem: ‚Kdopak tam je?‘ a teprve když jsem odpověděl: ‚Jsem to já, Leberecht!‘ sundala řetěz. Když jsem pak po mnoha schodech rychle vyšel nahoru, očekával mne již pan Bulemann v malé temné chodbičce před svým pokojem. Dovnitř, do pokoje samého, mne nikdy nepustil. Vidím ho ještě dnes, jak ve svém žlutě květovaném županu a v čepičce se střípcem stojí přede mnou a jednou rukou drží kliku na dveřích pokoje. Zatímco jsem vyřizoval, čím mne otec pověřil, netrpělivě si mě prohlížel pronikavými kulatými očima a pak odpověděl krátce, tvrdě a nelaskavě. Nejvíce mou pozornost vzrušovala tehdy dvojice neobvykle velkých koček, jedna žlutá a druhá černá, které často za ním proklouzly z pokoje a své mohutné hlavy otíraly o jeho kolena. —

-
- ❖ *Frau Anken!* — Jméno *Anken* je varianta k severoněmeckému křesťanskému jménu *Anke*, které je opět odvozeno z *Anna*. Nadto může být jméno spojováno se slovesem *anken*, které se vyskytuje především v severoněmeckých dialektech a znamená ‚skuhrat‘ nebo ‚bědovat‘. I zde se jedná o mluvící jméno, které zdůrazňuje vlastnost této paní.
 - ❖ *Es hat geklopft!* — V mluvené řeči se používá většinou místo préterita perfektum. Existují dokonce případy, kdy může být použito pouze perfekta a použití préterita by bylo nesprávné. To platí především tehdy, je-li řeč o nějakém ději v (bezprostřední) minulosti, který má přímý vliv na přítomnost. Zde tomu tak je: *Es hat geklopft* (tedy musí se otevřít dveře). Další příklady: *Wir müssen uns warm anziehen. Es hat heute Nacht gefroren!* (Musíme se teple obléct. V noci mrzlo.) / *Du bist so aufgeregt. Was ist denn passiert?* (Jsi tak vzrušený. Co se stalo?)
Préteritem se naproti tomu referuje o událostech ležících v minulosti, které nemusí být bezpodmínečně relevantní pro přítomnost: *Vor 20 Jahren fuhr ich mit einem Wohnwagen durch Kanada.* (Před 20 lety jsem jel obytným přívěsem přes Kanadu.) / *1980 spielte ich in der Basketballmannschaft unseres Gymnasiums.* (Roku 1980 jsem hrál v mužstvu košíkové našeho gymnázia.)

Nach einigen Jahren brach aber der Kontakt zu meinem Vater ab, und ich bin nicht mehr dort gewesen. Dies alles ist nun über siebzig Jahre her. Die Totengräber müssen Herrn Bulemann schon längst aus seinem Zimmer hin zum Friedhof gebracht haben.« —

Hierin aber irrte sich der alte Herr: Herr Bulemann ist nicht aus seinem Haus getragen worden; er lebt darin noch jetzt. Wie es dazu gekommen ist, wollen wir hier berichten.

Textverstehen Fragen zum Abschnitt 1

- (1) Wo befindet sich Bulemanns Haus?
- (2) Wer wohnt nach der Meinung der Nachbarn gegenwärtig in diesem Haus? Wer hat früher dort gewohnt?
- (3) Welche Personen geben Auskunft über das Haus?
- (4) Mehrere Personen wollen Merkwürdiges in dem Haus beobachtet haben: Was wollen die Wirtshausbesucher gehört haben? Was will der Nachtwächter gesehen haben?
- (5) Warum weiß der alte Herr Leberecht so gut über die Geschichte des Hauses bescheid?
- (6) Wann ist Herr Bulemann in das Haus eingezogen?
- (7) Was soll Herr Bulemann mit seiner Frau und seinen Kindern gemacht haben?
- (8) Was für einen Charakter hatte Herr Bulemann laut Herrn Leberecht?
- (9) Herr Leberecht hat eine falsche Vorstellung darüber, wo sich Herr Bulemann gegenwärtig aufhält. Was erfährt man am Ende des Abschnitts über den gegenwärtigen Verbleib von Herrn Bulemann?

2

Schon Herrn Bulemanns Vater hatte in dem Haus in der Düsternstraße gewohnt, und zwar mit der alten Haushälterin Frau Anken, die ihm seit dem Tod seiner Frau die Wirtschaft führte. Bulemanns Vater war ein Pfandverleiher, ein altes verkrümmtes Männchen. Er hatte diesen Beruf über fünf Jahrzehnte ausgeübt und dabei sehr bescheiden gelebt und war so ein reicher Mann geworden. Dieser Reichtum bestand aber hauptsächlich in einer fast unübersehbaren Menge von kleineren Schmuckstücken, Geräten und seltsamstem Trödelkram — alles Dinge, die er von Verschuldeten oder Notleidenden im Laufe der Jahre als Pfand erhalten hatte und die dann in seinem Besitz zurückgeblieben waren, weil diese Personen das darauf gegebene Darlehen nicht zurückzahlten. Er hätte diese Dinge zwar verkaufen können, doch nur unter Aufsicht der Behörden, und den Überschuss des Erlöses hätte er den Eigentümern geben müssen. Daher bewahrte er sie lieber auf. Er deponierte sie in Nussbaumschränken, die sich im ersten Stockwerk befanden. Als diese voll waren, ließ er in den Zimmern des zweiten Stockwerks noch mehr solcher Schränke aufstellen. Nachts, wenn Frau Anken im Hinterhaus in ihrem einsamen Kämmerchen schnarchte und die schwere Kette vor der Haustür lag, ging er oft mit leisen Schritten die Treppen auf und ab, öffnete bald im ersten, bald im zweiten Stockwerk die Schranktüren, nahm hier eine goldene Uhr, dort eine emaillierte Schnupftabaksdose aus dem Versteck hervor, rechnete nach, wie lange diese Dinge sich schon bei ihm befanden, und dachte darüber nach, ob die ursprünglichen Eigentümer dieser Dinge wohl gänzlich ruiniert oder verschwunden seien oder ob sie noch einmal mit dem Geld in der Hand wiederkehren und ihre Pfänder zurückfordern könnten.

.....

❖ *Er hätte diese Dinge zwar verkaufen können, doch nur unter Aufsicht der Behörden.* — S použitím *zwar* se poukazuje na protiklad a „ohlašuje“ se věta s odporovací spojkou *aber* nebo *doch*. V češtině odpovídá tomu slovo *sice*.

Po několika letech ale kontakt s mým otcem skončil a já už jsem tam vícekrát nebyl. To všechno bylo už před sedmdesáti lety. Hrobníci jistě již dávno vynesli pana Bulemanna z jeho pokoje na hřbitov.« —

V tom se ale starý pán mýlil: pana Bulemanna nevynesli z jeho domu; on tam žije ještě nyní. Jak k tomu došlo, budeme zde vypravovat.

Porozumění textu

Otázky k části 1

- (1) Kde se nachází Bulemannův dům?
- (2) Kdo bydlí podle mínění sousedů v současnosti v tomto domě? Kdo tam bydlel dříve?
- (3) Které osoby informují o domě?
- (4) Více osob tvrdí, že v domě pozorovaly něco pozoruhodného: Co údajně slyšeli i návštěvníci hospod? Co údajně viděl ponocný?
- (5) Proč má pan Leberecht tak dobré informace o tomto domě?
- (6) Kdy se pan Bulemann nastěhoval do tohoto domu?
- (7) Co prý udělal pan Bulemann se svou ženou a dětmi?
- (8) Jaký charakter měl podle pana Leberechta pan Bulemann?
- (9) Pan Leberecht má nesprávnou představu o tom, kde se pan Bulemann současně sdržuje. Co se dovídáme na konci první části o současném pobytu pana Bulemanna?

2

Již otec pana Bulemanna bydlel v domě v Düsternstrasse, a to se starou hospodyní paní Anken, která mu po smrti jeho ženy vedla domácnost. Bulemannův otec byl zastavárník, starý, pokřivený mužíček. Provozoval toto zaměstnání přes patnáct let a přitom žil velmi skromně a stal se tak bohatým mužem. Toto bohatství se ale skládalo hlavně z nepřehledného množství menších šperků, nástrojů a zvláštní vetěše — všechno věci, které obdržel v průběhu let od lidí zadlužených nebo trpících nouzí jako zástavy a které pak zůstaly v jeho majetku, protože tyto osoby tu poskytnutou půjčku nesplatily. Tyto věci mohl sice prodat, avšak jen pod dohledem úřadů a přebytek výtěžku byl by musel vrátit vlastníkům. Proto je raději shromažďoval. Ukládal je do skříní z ořechového dřeva, které se stály v prvním patře. Když byly plné, nechal postavit ještě několik takových skříní v pokojích druhého poschodí. Za noci, když paní Anken chrápala ve své zastrčené komůrce v zadní části domu a na dveřích visel těžký řetěz, chodíval často tichými kroky po schodech nahoru a dolů, otevřel skříní hned v prvním, hned v druhém poschodí, zde vytáhl z úkrytu zlaté hodinky, tam emailovanou dózičku na šňupavý tabák, počítal, jak dlouho se u něj tyto věci nacházejí, a přemýšlel o tom, zda původní vlastníci těchto věcí jsou snad úplně zruinováni nebo zmizeli, nebo zda by se ještě někdy mohli vrátit s penězi v ruce a požadovat navrácení svých zástav.

.....
* s *Pfand* (zástava) — slovem *Pfand* se označují věci, které jsou vydávány jako záruka vypořádaných peněz. Množné číslo: *Pfänder*.

Mit solchen Überlegungen verbrachte Herr Bulemanns Vater viele Jahre, bis er eines Tages in hohem Alter starb. Damit erbte Herr Bulemann das Haus, obwohl sein Vater schon viele Jahre zuvor jeden Kontakt zu seinem Sohn abgebrochen hatte.

Kurz vor dem Tod seines Vaters war Herr Bulemann von einer langen Überseereise in seine Vaterstadt zurückgekehrt. Nach dem Begräbnis des Vaters gab er seine früheren Geschäfte auf und bezog dessen Zimmer im dritten Stock des alten Hauses, wo er fortan im gelbgeblühten Schlafrock und mit bunter Zipfmütze herumwandelte oder rechnend an dem kleinen Pult seines Vaters stand. Frau Anken, die alte Wirtschafterin, ließ er in ihrer Stellung.

Anders als sein Vater wollte sich Herr Bulemann nicht einfach heimlich an den aufgehäuften Kostbarkeiten erfreuen. Nachdem er bei verriegelten Türen den Inhalt der großen Nussbaumschränke untersucht hatte, entschloss er sich, diese Dinge heimlich zu verkaufen und damit einen größeren Gewinn zu erzielen. Schon in wenigen Tagen hatte er Kontakt zu einem in der äußersten Vorstadt wohnenden Trödler aufgenommen. Heimlich und vorsichtig wurde bald der bunte Inhalt der großen Nussbaumschränke zu Geld gemacht.

Das war die Zeit, wo der Knabe Leberecht häufiger ins Haus kam.

Das solchermäßen erwirtschaftete Geld steckte Herr Bulemann in große eisenbeschlagene Kästen, die er nebeneinander in seine Schlafkammer setzen ließ; da er das Geld auf illegale Weise erworben hatte, wagte er nicht, es auf die Bank zu bringen oder irgendwo anzulegen.

Als alles verkauft war, machte er sich daran, sämtliche für die mögliche Zeit seines Lebens denkbaren Ausgaben zu berechnen. Er ging hierbei von einem Alter von neunzig Jahren aus und teilte dann das Geld in einzelne Päckchen je für eine Woche, indem er auf jedes Quartal noch ein Röllchen für unvorhergesehene Ausgaben dazulegte. Dieses Geld wurde in einen Kasten gelegt, der nebenan im Wohnzimmer stand. Jeden Samstag Morgen erschien Frau Anken, um ein neues Päckchen in Empfang zu nehmen und darüber zu berichten, wofür sie das Geld der vorausgegangenen Woche ausgegeben hatte.

Herr Bulemann hatte seine Frau und seine Kinder nicht nach Deutschland mitgebracht, doch dafür brachte gleich am Tage nach der Beerdigung des alten Pfandverleihers ein Matrose zwei Katzen von besonderer Größe, eine gelbe und eine schwarze, in einem fest zugebundenen Sack vom Bord des Schiffes ins Haus. Es waren zwei Kater; sie hießen Graps und Schnores.

-
- ❖ *Kurz vor dem Tod seines Vaters war Herr Bulemann von einer langen Überseereise in seine Vaterstadt zurückgekehrt.* — Typický příklad, kdy plusquamperfektum vyjadřuje předčasnost (srovnej str. 8). Návrat pana Bulemanna předchází smrt jeho otce.
 - ❖ *Das war die Zeit, wo der Knabe Leberecht häufiger ins Haus kam.* — Zde se mohou ve vedlejší větě používat i jiné spojky: *die Zeit, als der Knabe Leberecht häufiger ins Haus kam / die Zeit, in der/in welcher der Knabe Leberecht häufiger ins Haus kam.*

Takovými úvahami trávil pan Bulemann otec mnoho let, až jednoho dne ve vysokém stáří zemřel. Tím zdědil pan Bulemann dům, ačkoli jeho otec již mnoho let předtím přerušil jakýkoliv kontakt se svým synem.

Krátce před smrtí otce se vrátil pan Bulemann ze své dlouhé zámožské cesty do otcovského města. Po pohřbu otce zanechal dřívějších obchodů a nastěhoval se do jeho pokoje ve třetím poschodí starého domu, kde se od té doby procházel ve žlutě květovaném županu a v pestré čepičce se štrápcem, nebo počítaje stál u malého otcova pultu. Paní Anken, starou hospodyni, ponechal v její funkci.

Na rozdíl od svého otce nechtěl pan Bulemann mít jenom tajné potěšení z nahromaděných cenností. Potomco při důkladně uzamčených dveřích prozkoumal obsah skříní z ořechového dřeva, rozhodl se tyto věci tajně prodat, a tím dosáhnout většího zisku. Již za několik dní navázal kontakt s jedním vetešníkem bydlícím na nejdlehlším předměstí. Tajně a opatrně se brzy proměnil pestrý obsah velkých ořechových skříní na peníze.

To byla doba, kdy chlapec Leberecht chodil častěji do domu.

Takto nahospodařené peníze dával pan Bulemann do velkých, železem pobitých truhlic, které dal postavit vedle sebe do ložnice; protože peníze získané nezákonným způsobem se neodvážil zanést do banky nebo někde uložit.

Když bylo všechno prodáno, začal propočítávat veškerá myslitelná vydání pro předpokládanou dobu svého života. Vycházel přitom z věku devadesáti let a rozdělil pak peníze do jednotlivých balíčků, na každý týden jeden, přičemž k tomu na každý kvartál přiložil ještě váleček pro nepředvídané výdaje. Tyto peníze byly uloženy do truhlice, která stála vedle v obývacím pokoji. Každou sobotu ráno se objevila paní Anken, aby převzala nový balíček a informovala o tom, zač peníze předchozí týden utratila.

Pan Bulemann nepřivezl do Německa ženu a děti, ale zato hned den po pohřbu starého zastavárníka přinesl do domu nějaký námořník z paluby lodi v pevně zavázaném pytli dvě mimořádně veliké kočky, jednu žlutou a jednu černou. Byli to dva kocouři; jmenovali se Graps a Schnores.

.....
* *Er ging hierbei von einem Alter von neunzig Jahren aus.* — ‚ausgehen von etwas‘ znamená ‚něco předpokládat‘ nebo ‚něco přijímat jako základ nějaké úvahy‘. Příklady:

Ich gehe davon aus, dass alle einverstanden sind. (Vycházím z toho, že všichni souhlasí.)

Er ging von der Annahme aus, dass die Erde eine Scheibe sei. (Vycházel z předpokladu, že země je kotouč.)

* *Sie hießen Graps und Schnores.* — Další hovořící jména: *Graps* by mohlo být odvozeno od dnes již zastaralého adverbialního spojení *grips graps* pro označení rychlého lapnutí; *Schnores* může být spojován se slovesem *schnurren* (příst), čímž se označuje zvuk, který vydávají kočky, když jsou spokojené. (Česky snad: *Raf* a *Brumlal/Broukal*)

Diese Tiere waren bald die einzige Gesellschaft ihres Herrn. Sie erhielten mittags ihre eigene Schüssel mit Futter, das Frau Anken jeden Tag für sie zubereiten musste, obwohl ihr das sehr zuwider war. Nach dem Essen saßen die Katzen gesättigt neben Herrn Bulemann auf dem Sofa, während ihr Herr sein kurzes Mittagsschläfchen hielt. Sie ließen ihre Zungen hervorhängen und blinzelten ihn schläfrig aus ihren grünen Augen an. Manchmal gingen sie in den unteren Räumen des Hauses auf Mäusejagd. Wenn Frau Anken ihnen hierbei begegnete, gab sie ihnen heimlich einen Fußtritt. Die gefangenen Mäuse brachten sie immer zuerst zu ihrem Herrn und zeigten sie ihm, ehe sie unter das Sofa krochen und sie auffraßen. Wenn es Nacht wurde, vertauschte Herr Bulemann die bunte Zipfelmütze mit einer weißen und begab sich mit seinen beiden Katzen in das große Gardinenbett im Nebenkämmerchen. Dort ließ er sich durch das gleichmäßige Herumstreichen der Tiere zu seinen Füßen in den Schlaf bringen.

Dieses friedliche Leben war jedoch nicht ganz ohne Störung geblieben. Im Laufe der ersten Jahre waren wider Erwarten einzelne Eigentümer der verkauften Pfänder gekommen, hatten ihre Darlehen zurückgezahlt und wollten nun ihr Pfand zurückbekommen. Herr Bulemann bekam dann jedesmal große Angst, denn er fürchtete sich vor Prozessen, durch die möglicherweise sein illegales Verhalten an die Öffentlichkeit gekommen wäre. In diesen Fällen griff er daher in seine großen Kästen und erkaufte sich durch größere oder kleinere Abfindungssummen das Schweigen der Beteiligten. Das machte ihn nur noch menschenfeindlicher und verbissener. Der Verkehr mit dem alten Trödler hatte längst aufgehört; einsam saß er in seinem Zimmer und bemühte sich, wie schon viele vor ihm, einen sicheren Lotteriegewinn zu berechnen, durch den er irgendwann einmal seine Schätze ins Unermessliche zu vermehren hoffte. Auch Graps und Schnores hatten jetzt unter seiner Laune zu leiden. Manchmal streichelte er sie mit seinen langen Fingern, doch manchmal geriet er auch in große Wut, etwa wenn eine seiner Berechnungen nicht aufging. Dann warf er mit dem Briefbeschwerer oder der Papierschere nach ihnen, so dass sie heulend in die Ecke hinkten.

Textverstehen Fragen zum Abschnitt 2

- (1) Wer wohnte vor Herrn Bulemann in dem Haus?
- (2) Seit wann lebte Frau Anken in dem Haus?
- (3) Welchen Beruf hatte Herrn Bulemanns Vater?
- (4) Wie gelangte Herr Bulemanns Vater zu Reichtum? Worin bestand dieser Reichtum?
- (5) Warum wollte Herr Bulemanns Vater die Dinge, die er als Pfand erhalten hatte, nicht verkaufen?
- (6) Wo bewahrte Herr Bulemanns Vater diese Dinge auf?

-
- ❖ *Wenn Frau Anken ihnen hierbei begegnete, gab sie ihnen heimlich einen Fußtritt.* — Wenn má zde význam ‚vždy když‘ a ukazuje k opakující se události. Kdyby tam stála spojka *als*, šlo by o jedinečnou událost a věta by měla tedy jiný význam: *Als Frau Anken ihned hierbei begegnete, gab sie ihned heimlich einen Fußtritt.* (Když se paní Anken s nimi střetla, uštěďřila jim kopanec.)
 - ❖ *Herr Bulemann begab sich mit seinen beiden Katzen in das große Gardinenbett im Nebenkämmerchen.* — Reflexivní sloveso *sich begeben* (odebrat se) je velmi knižní a poněkud zastaralé. Dnes se používají – podle kontextu – pohybová slovesa jako *gehen, fahren* aj., ve shora uvedeném příkladu tedy: *Herr Bulemann ging mit seinen beiden Katzen in das große Gardinenbett im Nebenkämmerchen.*

Tato zvířata se stala brzy jedinými společníky svého pána. V poledne dostávala svou vlastní misku s krmením, které musela paní Anken pro ně každý den připravovat, ačkoliv jí to bylo velmi protivné. Po jídle sedávaly nacpané kočky vedle pana Bulemanna na pohovce, zatímco si jejich pán po obědě krátce zdříml. S vyplazenými jazyky ospale na něho mžouraly svýma zelenýma očima. Někdy si zašly do dolních místností domu na lov myši. Kdykoliv se s nimi paní Anken přitom střetla, uštědřila jim tajně kopanec. Ulovené myši nosily ukázat vždy nejprve svému pánovi, dříve než zalezly pod křeslo a sežraly je. Jakmile nastala noc, vyměnil pan Bulemann pestrou čepičku se štrápcem za bílou a odebral se s oběma kocoury do velké postele s nebesy ve vedlejší komůrce. Tam se dával uspat pravidelným předáním zvířat zavrtaných k jeho nohám.

Tento poklidný život nebyl však úplně bez potíží. Proti očekávání přicházeli v průběhu prvních let jednotliví vlastníci prodaných zástav, splatili své půjčky a chtěli svou zástavu dostat nazpět. Pan Bulemann dostal pak pokaždé velký strach, neboť se bál procesů, v nichž by se mohlo dostat na veřejnost jeho nezákonné počínání. V těchto případech sáhl potom do velikých truhlic a vykoupil si většími nebo menšími částkami odškodného mlčení zúčastněných. To ho činilo ještě zatvrzelejším a nepřátelštějším vůči lidem. Kontakty se starým vetešníkem dávno přestaly; seděl osaměle ve svém pokoji a snažil se, jako mnozí před ním, vypočítat bezpečnou výhru v loterii, pomocí níž doufal jednou nesmírně rozmnožit své poklady. I Graps a Schnores trpěli nyní jeho náladami. Někdy je hladil svými dlouhými prsty, ale mnohdy se také velice rozzuřil, třeba když některý z jeho propočetů nevyšel. Pak po nich házel těžítkem nebo nůžkami na papír, takže se skučením odkulhali do kouta.

Porozumění textu

Otázky k části 2

- (1) Kdo bydlel před panem Bulemannem v tomto domě?
- (2) Odkdy žila paní Anken v tomto domě?
- (3) Jaké povolání měl otec pana Bulemanna?
- (4) Jak se dostal otec pana Bulemanna k bohatství? V čem spočívalo toto bohatství?
- (5) Proč nechtěl otec pana Bulemanna věci, které obdržel jako zástavu, prodávat?
- (6) Kde uchovával otec pana Bulemanna tyto věci?

-
- ❖ *Im Laufe der ersten Jahre waren wider Erwarten einzelne Eigentümer der verkauften Pfänder gekommen.* — Předložka *wider* znamená ‚entgegen‘ (‚oproti/proti‘ nebo ‚v protikladu k‘); je zastaralá a vyskytuje se pouze v několika – velmi knižních – obrotech: *wider Erwarten* (proti očekávání), *wider Willen* (proti vůli), *wider die Natur* (proti přírodě), *wider die Abmachung* (proti ujednání) aj.
 - ❖ *Er erkaufte sich durch größere oder kleinere Abfindungssummen das Schweigen.* — Obrat ‚sich das Schweigen erkaufen‘ znamená ‚vyplatit někomu peníze, aby dotyčný o věci mlčel‘. Takto zaplacené peníze se nazývají také jako *Schweigegeld* (peníze za mlčenlivost).